

Regional medicinsk riktlinje

Ansvarsfördelning mellan allmän- och specialisttandvård

Innehåll

Huvudbudskap	2
Nytt sedan föregående version	2
Utredning, diagnostik och behandling	2
Remiss, allmänt	2
Behandlingsansvar	3
Innehållsansvarig	3
Ansvarsfördelning per specialitet.....	3
Bettfysiologi	3
Endodonti	4
Käkkirurgi	5
Odontologisk radiologi	7
Oral protetik	7
Ortodonti	8
Parodontologi	8
Pedodonti.....	9
Orofacial medicin	10

Huvudbudskap

Riktlinjen beskriver vilken vård som förväntas utföras inom allmäntandvård (ATV) respektive specialisttandvård (STV).

Nytt sedan föregående version

Denna RMR utgår från dokumentet ” Ansvarsfördelning mellan allmän- och specialisttandvård” dnr HS 2020–01299. Endast smärre förtydliganden av ansvarsgränser och vissa redaktionella justeringar har genomförts.

Utredning, diagnostik och behandling

Utredning, diagnostik och behandling som normalt ingår i ATV:s respektive STV:s kompetens anges nedan i avsnittet om ansvarsfördelning per specialitet. Inom STV:s kompetensområden anges exempel på orsaker till remiss till respektive specialitet.

- Alla remisser för barn och ungdomar 0–19 år ska skickas till specialistklinik i pedodonti, med undantag för remisser till ortodonti, samt till käkkirurgi vid misstanke om käkfraktur, cystor och tumörer.
- Vård inom STV:s gränssnitt får utföras inom ATV.
- Utöver utredning och behandling, stödjer STV allmäntandvården med rådgivning, konsultation och auskultation.

Remiss, allmänt

Remiss till STV bör alltid föregås av en terapidiskussion där ATV-klinikens behandlare utreder om behandlingen i stället kan utföras av

- kollega på kliniken
- kollega på närliggande ATV-klinik.

Generella remissorsaker är exempelvis när behandling inom ATV:s ansvarsområde inte gett förväntat resultat, vid medicinska eller andra komplikationer. I komplicerade fall avgör remissmottagaren i dialog med remittenten om vården ska utföras av ATV eller STV. För att underlätta remissbedömning och prioritering ska remiss till STV alltid vara tydlig och innehålla följande:

- Frågeställning och önskad åtgärd.
- Varför önskad åtgärd bedöms behöva utföras inom STV.
- Allmän anamnes.
- Odontologisk anamnes.
- Status.
- Diagnos.
- Planerad behandling hos remittent.
- Röntgen eller, när det är aktuellt, kliniska foton.
- Betalningsmodell.
- Eventuellt intygsnummer vid Särskilt Tandvårdsstöd.
- Tolkbehov och språk.
- Övriga upplysningar.

Behandlingsansvar

Patientens allmäntandläkare är behandlingsansvarig tills STV börjar behandla patienten. Även under pågående specialistbehandling är allmäntandläkaren fortsatt ansvarig för eventuella vårdbehov som inte omfattas av remissen.

När delar av en pågående behandling inom STV överenskoms att utföras av ATV, ska patienten behandlas med förtur inom ATV.

Målet är att patientansvaret i sin helhet ska återgå till ATV efter avslutad behandling inom STV. Efter överenskommelse med remittenten kan STV i undantagsfall ta över ansvaret för patientens fortsatta revisionsvård.

Innehållsansvarig

Regionalt programområde tandvård (Västra sjukvårdsregionen).

Ansvarsfördelning per specialitet

Bettfysiologi

Allmäntandvård

- Identifiera patienter med orofacial smärta och käkfunktionsstörning genom screening av samtliga

patienter från 12 års ålder och vid behov erbjuda bettfysiologisk undersökning.

- Utföra bettfysiologisk undersökning och ställa diagnoserna myalgi, artralgi, huvudvärk tillskriven TMD, diskförskjutning med återgång, diskförskjutning utan återgång och degenerativ ledsjukdom.
- Utföra och utvärdera bettfysiologisk behandling på patienter med de vanligaste diagnoserna.
- Överväg remiss till specialistklinik vid:
 - Smärta/symtom med oklar orsak
 - Bettförändring med oklar bakgrund
 - Känd inflammatorisk ledsjukdom med symtom i käksystemet

Vid utebliven effekt av bettfysiologisk behandling efter 3 månader bör specialist konsulteras.

Specialisttandvård

- Utredda och behandla patienter med smärta och/eller käkfunktionsstörning där insatt behandling i allmäntandvården ej haft förväntad effekt.
- Utredda och behandla patienter med oklara smärttillstånd och/eller käkfunktionsstörningar i käksystemet och/eller kringliggande strukturer med relation till käksystemet.
- Utredda och behandla patienter med bettförändring med oklar bakgrund.
- Utredda och behandla patienter med känd inflammatorisk ledsjukdom med symtom i käksystemet.
- Vara del av medicinsk multimodal utredning av patienter med långvarig orofacial smärta inklusive käkfunktionsstörning.

Endodonti

Allmäntandvård

- Undersöka och identifiera endodontiskt behandlingsbehov samt diagnostisera och behandla sjukdomar i pulpa och periradikulär vävnad.
- Utföra akut endodontisk behandling.
- Behandla traumaskadade tänder med pulpainvolvering.
- Bedöma om tanden är restaureringsbar efter endodontisk behandling.

Specialisttandvård

Utreda och behandla fall som kräver specialistkompetens, exempelvis

- diagnostisera, identifiera och eventuellt behandla tänder på patienter med svåra allmänmedicinska tillstånd där infektionsfrihet är av största vikt
- när symtom och/eller fynd avviker från det förväntade
- förväntade eller konstaterade svårigheter exempelvis kanalobliteration, komplicerad rotanatomi, rotkanal med icke slutet apex samt komplicerad avlägsnande av filfragment
- kvarstående smärta och/eller kvarstående periapikal patologi i komplicerade fall där önskvärt behandlingsresultat ej åstadkommits trots insatta åtgärder.

Käkkirurgi

Allmäntandvård

- Undersöka och identifiera käkkirurgiskt behandlingsbehov.
- Utföra
 - tandextraktioner
 - dentoalveolär kirurgi – rotrester, retinerade tänder, enklare friläggningar, frenulumplastik
 - icke avancerad implantatkirurgi
 - buccala incisioner vid dentala abscesser.
- Utreda och behandla orofacial smärta med dental genes.
- Diagnostisera, behandla och följa upp tandtrauman.
- Undersöka och behandla okomplicerade slemhinnetillstånd och besvär såsom mindre hyperplasier, lingua geografica, afte,

virusrelaterade läsioner och muntorrhet utan misstanke om malignitet.

Specialisttandvård:

- Utredda och behandla
 - cystor
 - tumörer
 - osteomyeliter
 - osteoradionekrose
 - läkemedelsrelaterade käkbensnekroser
 - dentala sinuiter
 - komplicerade slemhinneförändringar
 - smärtutredning av icke malignt smärta (där dental genes har uteslutits inom ATV).
- Utföra
 - käkkirurgi – käkfrakturer, käkledskirurgi, rekonstruktiv och ortognat kirurgi
 - implantatkirurgi och benaugmentation
 - dentoalveolär kirurgi då svårigheter av teknisk natur förväntas (motivering krävs i remissen)
 - behandling av komplexa blödningar i samband med eller efter dentoalveolär kirurgi på ATV, när insatta åtgärder inte har gett adekvat hemostas
 - invasiva ingrepp på patient med hög risk för bennekros såsom
 - invasiva ingrepp i strålat ben
 - invasiva ingrepp på patienter som står på/har stått på högdos intravenösa/subkutana antiresorptiva läkemedel på grund av cancer
 - invasiva ingrepp på patient med svår koagulationsstörning till exempel hemofili
 - komplexa dentoalveolära trauman och mjukdelsskador
 - infektioner med spridning
 - Kvarstående symtom efter käkkirurgi i ATV, när efterbehandling inte gett förväntat resultat

- Komplicerade slemhinneförändringar, inklusive potentiellt maligna förändringar samt misstänkta maligniteter.

Odontologisk radiologi

Allmäntandvård

- Utföra
 - bildtagning och diagnostik av karies, marginal och periapikal diagnostik, lägesbestämning av tänder samt anlagsbedömning.
 - Kvalitetssäkring av röntgenverksamhet.
- Uppmärksamma när något avviker från normalanatomik och dess varianter i röntgenbilden.

Specialisttandvård

- Bildtagning och utredningar som kräver utrustning eller kompetens utöver vad som förväntas av ATV.
- Vid behov bistå ATV vid bildtolkning och kvalitetsarbete.

Oral protetik

Allmäntandvård

- Undersöka och identifiera protetiskt behandlingsbehov.
- Informera patienten om möjliga behandlingsalternativ.
- Diagnostisera och terapiplanera patienter med protetiskt behandlingsbehov samt utföra protetiska ersättningar av normal svårighetsgrad inom:
 - platt- och partialprotetik
 - kombinationsprotetik
 - kron- och broprotetik
 - implantatförankrad protetik
 - reparationer.

Specialisttandvård

Utreda och behandla fall som kräver specialistkompetens, exempelvis:

- när komplicerade tekniska, medicinska eller psykologiska problemställningar föreligger eller förväntas

- grava bettavvikelser
- käkprotetisk behandling.

Ortodonti

Allmäntandvård

- Undersöka, identifiera och diagnostisera ortodontiskt behandlingsbehov.
- Utföra interceptiv ortodontisk behandling, såsom:
 - Bettslipning
 - Extraktion
 - Avtagbar apparatur (exempelvis klammerplåtar, aktivatorer)
 - Lingualbågar
 - Quad Helix
 - Crosselastic
 - EOD
- Underhålla retentionsapparatur.

Specialisttandvård

- Utredda och behandla fall som kräver specialistkompetens.
- Ge rekommendationer som stöd för allmäntandläkaren i beslut kring diagnostik, terapiplanering, behandlingsbehov, behandling och prognosbedömning.

Parodontologi

Allmäntandvård

- Undersöka och identifiera parodontal och periimplantär sjukdom.
- Identifiera personer med risk för att utveckla parodontal sjukdom.
- Terapiplanera, genomföra och utvärdera icke-kirurgisk parodontal behandling inklusive behandling av periimplantär mukosit och milda former av periimplantit (icke progredierande, PPD ≤6mm).
- Parodontal/periimplantär stödbehandling.

Specialisttandvård

- Terapiplanering och behandling av skada associerad med avancerad eller snabbt progredierande parodontit inom stadie 3 och 4.
- Parodontit som manifestation av en systemsjukdom.
- Terapiplanering och behandling av periimplantit.
- Genomföra parodontal rekonstruktiv och mukogingival kirurgi.

Pedodonti

Allmäntandvård

Strukturerad inskolning till alla patienter utifrån behov vid undersökning och tandvårdsbehandling

Diagnostisera, terapiplanera samt utföra/handlägga

- orsaksinriktad och förebyggande behandling
- sedering med stöd av bensodiazepiner (rektal och oral) på barn över ett år som vägar mer än > 10 kg
- behandling med stöd av lustgas
- akut omhändertagande
- mindre komplicerad dentoalveolär kirurgi
- mindre komplicerade protetiska konstruktioner
- mindre komplicerade tandutvecklingsstörningar.

Alla remisser för barn och ungdomar 0–19 år ska skickas till specialistklinik i pedodonti, med undantag för remisser till röntgen, ortodonti samt till käkkirurgi vid misstanke om käkfraktur, cystor och tumörer.

Remittentenerande klinik har fortsatt odontologiskt ansvar tills patienten är omhändertagen av specialistklinik i pedodonti.

Observera att pedodonti enbart ansvarar för remissanledning. Övrig tandvård sker fortsatt inom ATV.

Specialisttandvård

Utreda och behandla barn och ungdomar 0–19 år, som kräver specialistkompetens, exempelvis

- komplicerade behandlingsproblem och /eller behandlingsresultat som kräver specifikt omhändertagande, psykolog- och/eller narkosbehandling
- funktionsnedsättning, allvarlig sjukdom och kronisk sjukdom med orala/behandlingsmässiga manifestationer eller där den orala situationen är svårbedömd
- omfattande behandlingsbehov, exempelvis
 - komplicerade trauman eller komplikationer efter trauma
 - grava störningar i tandutvecklingen
 - erutionsstörningar
 - parodontit från och med stadie 3 alternativt snabbt progredierande sjukdom (exempelvis prognosgrad C med hög kvot för ålder/benförlust)
 - allvarliga patologiska tillstånd i käkar och mjukvävnader.

Orofacial medicin

Allmäntandvård

Diagnostisera och behandla patienter med

- tandvårdsrädsla av måttlig karaktär
- behov av lustgas- eller midazolamsedering
- åldersrelaterade sjukdomstillstånd utan risk för allvarliga medicinska komplikationer samt bedömning av vårdambitionsnivå
- behov av infektionsutredningar inför exempelvis hjärtklaffsoperation
- blodburen smitta, exempelvis hepatit och HIV
- resistent bakterier såsom MRSA och ESBL
- funktionsvariation och kooperationssvårigheter
- lågdos antiresorptiv läkemedelsbehandling på grund av osteoporos eller med adjuvant bisfosfonatbehandling som vid till exempel bröstcancer där behov finns av invasiva ingrepp som till exempel extraktion

- okomplicerade oralmedicinska tillstånd och besvär såsom t. ex hyperplasier, lingua geografika, afte, virusrelaterade läsioner och muntorrhet
- förflyttningssvårigheter i behov av till exempel lift.

Utföra invasiva ingrepp på patienter som står på antingen trombocythämmare eller antikoagulantia.

Specialisttandvård

Utreda och behandla patienter med

- uttalad tandvårdsfobi i behov av KBT eller narkos
- komplicerad behandlingsproblematik med psykiska och/eller fysiska funktionshinder samt patienter med svår demenssjukdom
- komplex medicinsk frågeställning, som till exempel inför strålbehandling vid huvudhalscancer, blodstamcells - och organtransplantation eller ineliggande patienter
- komplicerade slemhinneförändringar som är svåra att diagnostisera eller behandla och där behandlingsinsatser inom ATV inte haft önskad effekt
- postoperativa läkningskomplikationer av mindre omfattning
- potentiellt maligna förändringar samt misstänkta maligniteter.

Utföra invasiva ingrepp

- på komplexa medicinska riskpatienter eller då betydande behandlingssvårigheter föreligger
- av mindre omfattning vid förhöjd risk för ben- och/eller mjukvävnadsnekros på patienter som
 - erhållit strålbehandling mot huvud-halsområdet
 - står på eller har stått på högdos antiresorptiva läkemedel på grund av cancersjukdom så som vid myelom eller skelettmetastaser
- på patienter med dubbla trombocythämmare alternativt trombocythämmare plus antikoagulantia.
- på patienter med svår koagulationsstörning som till exempel hemofili

Vara tillgängliga för konsultation och bedömning av vårdambitionsnivå.

Information om handlingen

Handlingstyp: Regional medicinsk riktlinje, RMR

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Susanna Victoria, (susvi3), Enhetschef

Granskad av: Anna Lundqvist, (annlu14), Tandvårdsdirektör

Godkänd av: Karin Looström Muth, (karlo2), Direktör

Dokument-ID: SSN12865-780821730-80

Version: 6.0

Giltig från: 2026-01-12

Giltig till: 2027-12-08